

27

77

Ч. Айтматов атындагы тил жана адабият институту
Кол жазмалар фондусу
Инб. № 52
Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясы
Тил жана адабият институту

24⁷⁷

Рукопись.

Записки киргизского
молдо суфийского со-
держания.

Дефектная. Без на-
чала и конца.

Из Атбашинской
пещеры.

Август 1977 г.

تعا عنه انداخ روایت تبلور لار
کیم حضرت ابراهیم علیہ السلام مناجاتید
بیلار ایبار اخدایا منکامبر کسب کار
تعلیم برسانک لقمه جلال او جود
طاعت عبادت قلیبم ویب
بیلادی شول ساعت حضرت
جبرائیل علیہ السلام غ انداخ ومان
بولدیکم یا جبرائیل بارعین دو ستوم

ابراهم غفر الله له اشهد ان لا اله الا الله
امرئ قتيلا فيم در حال جبرائیل علیه السلام
گلدی ابراهیم علیه السلام غفر الله له
لا تعلیم لا بریدیلار اشهد ان لا اله الا الله
قالیدیلار وینه امام جعفر صادق
رضی الله عنه ایدیلار کم اشهد ان لا اله الا الله
اولوغ حضرت تور در نجو کلمه خدای تعالی
کلام مجیده خبر بریب دور لاریم

قوله

قوله نقا خیر العبادۃ من ینفع
الناس یعنی الله نقا ایدی عبا
دست نینگ یخیز رفته آدمیلار نینگ
جمله غن نفع یتکور ماک دور
نه چونکه آمیلار غ طعام برلان نفع
یتکور به هم دین زیاه رال کونخل
خوش بولادور موه مین نینگ کو
نخلله خوشنود قیماق کویا کما عرشن

عظیم ز زیارت تیناً بر بردور
حضرت پیغمبر علیہ السلام ایدیلار
شهرتیک آبادیقه اشغذ لیک
فضیله دین دور تقوای دارعالیم
لارنیک اوزره سید ازکری تسبیح
ایستاق یقه اشغذ لیک نیک فضیله
دور ذاهد لارنیک تقوای هم
اشغذ لیک نیک فضیله دین دور

عابد

عابد لارنیک عبادت قبلما علیته
هم اشغذ لیک فضیله دین دور خاری
لارنیک یوروب جنک قبلما قه پایا
شاه لارنیک شاه خرقه لیک قرآن
خوان لارنیک دعایه مستجاب
بو طاقه روزی دارنیک روزی تو
تنامه مسافه لارنیک آرام آما قه
نارسیه لارنیک کونکله خوشنود

لیقہ یتیم عاجز کہتہ لار نیک
کو نکل آرام کا ہی بود دنیا نیک اصلا
آبات لیقہ آدمیزاد نیک کو نکل
نیک شاد و خرم لیک جمع ہے نیک
بہر آملاتہ اشفد لیک نیک فضیلت
دین دور علیٰ ہذا القیاس خدای
لما علم قدیمہ فضیلت نہ
جمع قلب اوں حصہ تیدی بر حصہ

فضیلت

فضیلت نہ جمع ہر نیک کہ تقسیم تیدی
قالغز تو قوز حصہ سینی اشفد کہ
بروی ہمہ کا سبب دہ بر حصہ بر فضیلت
بولہ اشفد لیک تو قوز حصہ فضیلت
بار دور پر کش اشفد کہ عقارت
قلبہ یا غبت قلبہ یا خوار کو رہ
خدای تعالیٰ اول کشیکہ لغت قیلور
مخونیک اشفد لیک بخش یا کزہ کردار

دور حکم شریف نیک دین اعلیٰ دور
خدای تعالیٰ اشفزار نیک نیک
آنش ناز دین حرام قبول انداخ
یک حضرت ابراهیم علیه السلام نزد
علیه العنته خرما خرما او تو تا
شادی او تین خدای تعالیٰ ابراهیم
علیه السلام او تین تینا کلستان
میلدی قریق کون اوت نیک اچیدا

عبادت

عبادت قلب سلامت چغتیه بوم
اشفزار نیک نیک فضیلیدین دور
وین ابراهیم علیه السلام قرانلیق
غم بویروب مینار تاغیدا قریبا قبول
چالتد خدای تعالیٰ بهمت دین بر
لوک قوشقار چقاریب بریب زمان
قبول قلب ابراهیم علیه السلام قریبا
لیق دین قالدی بوم اشفزار نیک

فضیله بدین دور هر او سها و هر اشغذ
لاکه لازیم دور که همیشه الله تعالی
غم تبسج ایتماق و کونظلمینی کنکرو
لوتماق پاک لیک بیلان هنر قیلماق
نزره نیاز برلان مده برلان بوماق
و آینه پر مقدم لار نیک روح پاک
لاریغ یید جراح قلب دعا تکبر
قیدور ما غلیق جمع بر لار نیک

اطینی

اطینی بیلماک و الی بولار نه بوما سه
ید جراح قلب صاحب تکبر لار
فانچه دعا لیق نه فیکیم کلتوم سه
و بیلما سه و نجه ایش لار دین پر هنر قیلما
سه هر قانچه استقا پده هنر قیلما سه
لان رواج تا باس جنا نجه بو هنر
بته دین اولوغ تورور جمع هنر مند
لار نیک سرواری و فضیله اشغذ

لیک دور جناب آتش یا کوخ بیج
ایش قیلقان بولماں ہر اولار
ده خایر کیش خامظوم کیش
طعامیکه قیلادور پیمہ اشغذ لیک
نیک جزویدین دور بناویلق ہم
اشغذ لیک نیک بخ جزوه نیک
جزوه پیدین دور اشغذ مس
برور یایی عظیم دور اوز ہنرلا

موشک سیزایش قیلقان بولماں
ہر کیش بوسنرکہ قدم قیوبدور شہ
لیک ایش لاروین یا القاز ہوزدین
وماری جمیلہ دین کیش نیک حقیدین
غیبت دین زناوین بہ اخلاص
خلق بیلان ہم صحبت بولما قدین
تولا احطیا قیلقای عالم لارغ
دوہست بولغای خداجوی بولغای

تدره صدق و دلیل بولغای پاک
لیکن پاکزه لیکن برلم هنر قیلغای
خدای تعالی اول او هسته غ قیلغای
کسب کار غم رحمت نظری برلم کونده
یتیمش مرتبه نظر قیلغای اول
او هسته دین هم ارواح پیغمبر لار
و پر لار خوشنود بولوب کوندین
کونده برکت پیدا بولغای وینه

اوستا

اوستادش کردی فاسیق یق دین
خارج بولما بولساله دیکه بویرو
عنا ایش لار نه قیلما صاحب
کبر دین تکبر لغای وینه رساله
لا اوقوتوب ایشکای پر لار نیک
روح پاک لاری نه بد جرائع قیلوب
استغفار قیلغای وینه زینده
لارینه اولوغ نظری جرائع قیلغای

پم اوستای صالح لاری جمع قیفا
صاحب تکبر لاری نیک الیدیا
تواضع برله تورغای تانزیدین
فایغ بولغونجه بل طهارت بیهو
ده مالایغنی سوز قیلیش معای
غیبت نزل مزاج پریر قیغای
شراب بوزه دین نغمه نفیسات
پم اوزیکه حرام بیلکای حمد شتا

ذری

ذری حذر برلان بولغای کتاب
اوقوب خطیم قرآن قیلدوب رساله
اوقوب پرمدتم لار نیک روحیغه
بخشش قیغای صدقه نندره نیاز
پرلار نیک حقیقه اوتکاز کای و
الکشف بوینکه قدم قیو بدور
پما ایشلار دین پریر قیلماس
علی الخصوص زنده قیفا مجلد

اچجه باعيت قيليه يا غزل مطاييه
پا بنک جگيه نغمه اصول قيليه
يا زنده قيلماقني سهيل پيله به اخلاص
ليق قيليه صاحب تکبر نه خوار
کورسه اول کشيک خدانق ماعت
قيلور فرشته لار سپر لار اول کش
دين بينار بولغاي هر نه کهنه
کاريدين لقمه تافيب ييدور

بولغاي قياامت کونيه پر لار ننگ الديد
رهوا بولغاي قياامت بنزاريد فرشته
لار ايشنگ يوزينه فرا قيليب اولوغ
زنجير بر لار قولارينه با غلاب يور
تلاب پر لار صاحب تکبر لار ننگ
امري پر مانه نه توتماي فاجسته
ليک برله پر برز قيلماي لقمه يکان ننگ
جزا سه ديب قجقار يتقاي لار

کافر اشفند لاری برله بریرده اولتور
غوب توبغا یلار نعوذ با احمد من
الذالک کافر اشفند لاری برله
بریرده کنا قلیب مصیبت ایشلار
لازیم قلیب کافر لایقه اعتقاد
قلیب بو عالمده خوف بلوق تپادور
مسلما اشفند لاری دین هم لازیم
دور که کافر قیلادور عان یگا ایشلار

دین

دین پریر قلیب مسلمانلار غلازیم
لیق نفع اهلوار برله کسب قلیب
بولمدا و آخر زنده برکت خوف بلوق و تپادور
تفادور خدار سهول اول کاهیب
خوشنود بولغای الر کریم لاریم
اشفند لیک کیدین قالدی جواب
ایغیلیم بدشت دین درخت
توبه دین خدای تعالی ک فرمان برله

حضرت ابراهیم علیہ السلام او جون
باشت دین چقاریب برید دور
لار الرهوره لاریم اشفند لیلما
دایخ پرمشید او تو بدور لار جواب
ایغیلیم او نیت پرمشید او تو
بدور لار اول حضرت عبدالمقیم
ایکینچی اوشنه عبد الرحمان او جون
عبد الرحیم تورتنی اویسته عبد الواحد

باشی

باشی بابای رومی التنبی نظام الدین
یتیمی عبد البخاری سیکزیمی عبد
الجلیل تاشکندی توقوزنجی
جلال الدین اندیجان او نونچی محمود
بلخی او نونچی اویسته روستم
کابلی او ایکینچی ابراهیم عراقی
او من او جونچی عزیز خراسانی
او نونچی عشق الله تبریزی

اون التبی عبدالمغربی اون بتبی
جسام الدین شمرندی اون
سکیزی اوسه نصراندشاهی
دیب دورلار اوشومذکور
بولغان پرلار رساله برله عمل قلب
دور پر اوستاد اشفندلار رساله
ساقلامسها عمل قلبسهار
رساله داکمذکور بولغان شریعت

طریقت

ایشیلارنه قلبیقا یا لغان سوزلیجا کویو
و نیاد بوقلمان کویوق ایروی بر
کون ایوی عبدرحمان عالمدین
باروی دیب حضرت رسول علیه
السلام نیکه قانیلار نیغیر کور
کدی عبدرحمان اولوی دیب حضرت
رسول خدا نماز نیغیر بار غار غبت
قلب ایرو حکم ابابکر حدیق

رضی اللہ عنہ ایڈیلار پار رسول
اللہ انیک نمازینہ باریب بڑا پس
ویدی حضرت رسول علیہ السلام
شہ اد چون باریب بڑا پس ویدی
ایا بلدی صدیق ایڈیلار انیک پیش
عمل و ایم او غور سووق قلیق کیش
او تدریب فلا مالین ایب زمانا نش
بہر قیما و خیرج قید سایدی

عمرو

تقدیریک فی فضیلتہ دین دور عابد
ارنیک عبادت تینا تہ ہم آشفذ لیک
فضیلتہ دین دور عازی لارنیک قوت
یکے ہو ب جنک قیما تہ پاوستالار
نیک شاد خرم لیک قرآن خانلارنیک
و عاچ پی یولاق تہ روزہ وار لارنیک
روزہ توتی تہ میں لارنیک الام الماتہ
مرنار سپید لارنیک کو کچا خوش نو دلیق

تتبع ما في شك است لارفتنك و
از ام كاي بود نيانك اصل ابا و بقی
او میز اولار نك و نظر نك است
در جمع پ نك بهر الما اشف
نك فضیله دین و در علمه القیا
پس خدای تعالی عقیده ای فی فضیله
جمع قبلیه اولاد و ص قیلدی بی بر
فضیلت نه جمع هسرتن لار شکر

تفسیر

تقسیم قبیله قافله تو از حدی
شفق لار بر روی زمین
فضیله ای است شفق لار بر روی
فضیلت بار دورم است از حد حق
قبیل یاغیت قبیل و یاغوز
کور بی خدای تعالی اول کشتی کالعت
قبیل و چون که اشف نیک خسته فاکیزه
کرار دور او ایست علم شید نیکین

اعلی و در خدای تعالی اشفندار نیشک
تنیجا آتش دوزخین هر ارم قیلور
اندازیم حضرت ابراهیم علیه السلام
علیه لاله هر که از او توغیا شرا
دی او تنی خدای تعالی ابراهیم علیه السلام
ند او تنی تنیجا گلستان عملدی
قرق کون اوت نیشک اچید عبادت
قیلدی لار اوسته راجیقتیلار

بویم

بویم اشفندیک نیشک فضیلتیدین دور وین
اوستی ایل علیه السلام نقر بار نیشک خسته فرما بو اوب
مینا تاغید اقیلور حالتد اهدای تعالی
بهشت دین بر کو که قوجقار حیقار یب
دعالارینی قبول قیلدی ایشی ایل علیه السلام
قر بار دین قالدی بویم اشفندیک نیشک
فضیلتیدین دور ویر اوسته دهر اشفند
لار که لازیم دور که همیشه امدت العالم

عنه تسبیح ایتحاق و گویا اینکرم و تو حقا
و پاک لیتی بیلا نه بهنر قیلاق نثر نیاز
و صدقه بر له بولماق و بر سر قدم لارنیک
روح پاک لاریغ پیدم رف قیلیب
دعا تکیر لارنیک حقیق اناجه دعا الی علیق
و اگر موندن قیلا بیله و بیلی بیله و نیلر ایش
لاروین فریز قیلا بیله هر قابجه ایتقا و
بهنر قیلا نه لارن اراج تا با پس صباجه
بو بهنر همیون اولوغ تور و جمع بهنر مند

لارنیک پروا و فضیلتی اشفد لیک
و در صباجه ایش یا کوخچه بهج ایش
قیلا غامه بولما سی و میرا دیلار و ده خله ایبر
کشته و خواه معلوم نکلیم کشته طعانه
قیلا او در همه اشفد لیک بهنر ننگ هر فرین
و در نا تو ایتیق هم اشفد لیک ننگ هر فرین
هیز و ه ننگ بر هر زوه سیدین دور
اشفد لیک بنانه دور یا سی عظیم
دور او ز که بهنر لار موندنک پسر ایشی
قیلا غامه بولما سی هر کشته بو بهنر که قدم تو برید

شبهه پیدا ایشی لار دین یلفا ز پوز
وین و مکر چیلدین شخه نیند چوقه دین خیت
وین و زنا دین بد اخلاص خاق پوز
بهم صحبت بولماق دین تولا احتیات
قیلغا عالم لار خه دو سیت بولغا
خدا جوی بولغا صدقه پانیزه لکد برله
هنر قیلغا خدای تعالی اول اوپسته نیک کیشی
رحمت نظری برله هر کونده تیشیشی مرتبه نظر
قیلغای اول اوپسته وین همه ارواح

پنج

پنج لار و پیر لار خوشنود بولغا و کونده کونده
برکت پیدا بولغا هرینه اوپستادی شخ
مان بولغا وینه فاطمه سیق سیق دین
خارج بولما سپه بور سپاله واکه پر لاری
بویور غنا ایشی لار ندی کلتور سپه اول خدا
راضی ایکنی بر اوپستادی راضی بولغا
وینه صاحب تکیر دین تکیر الفار وینه
سپاله مذوقه توب ایشی تکلی ای راز
نیند روح لار یغره جراح قلبیه توبه ایستغفا
قیلغا هرینه زینده لار رینی اولوغ نظر

جوان قیفاً همه او ستاوی صالح الارض جمع
قیفاً صاحب تکرار سنیک اگر بد تو اضع
بر له تور طائر تا ندر رسیدین فاریغ بولغونجه
به طهارت پهووه سپوز و مالایعنی
لا سپوز قیلدیشی معای غیبت ویزل
متا سینه قیلغای شرایدین بوزه نغمه
نوادین همه نه اوزیدک جرم پیلکهای جمده
شناور که خدا بر الان بولغا کتاب او قوب
خضم قرآن قیلده و روس رس او قوب
او تلکای نیز او ستا و لار سنیک حقیقده انجیشی

قیفاً

قیفاً صدقه نرنیاز بر له بولغا اولکلان
پیر لار سنیک حقیقده بر کای و اکر کوش
بو بهنر که قدم تو یوبدور ریخ ایشنی لار
وین فرمیز قیفاً غای علی الخصوص
زنده قیفاً نخلید انشا ایچ
وین غیبت قیلده وینل مطایبه
ویانیک ایچ چیکه نغمه او سپول
یارنده قیلما قننی پهل تو تپ
به اخصاص لبق قیفاً صاحب تکرار
خار کور به اول نشی که خدای تعالی

لعنت قیلور پیغور لار فرشته لار امل
کشدیدین پیغور بولغا هر ایسیر کاردین
لقمه تاقیب ییور جرم بولغا قیامت
کوند پر لار نینک الیدیشتر مندا ورسوا
بولغا قیامت بازارید فرشته لار
اینک نوزینی قراقیلید اولکون زخیر بران
قولینغ باغلاب یوتلاب پر لار صاحب
تکبر لار نینک امری فرماننی توتمای جیش
بیک پیغور فرهمیز قیلوی القمه سکاننی

جز اینی وریبزی کما قچقور تکایار کافر اشغذ
لادیر له بیرده توخوزو قویغای لغوز باغذ
من الالک لافزار نینک اشغذ لار بر له
بریزه توخوزو قویغایار و هم اوز طریق
سید انسا قیلیب معصیت ایشور
مذالاریم قیلیب کافر لار کفر لقیوه اغتقا و قیلیب
بو عالمدا اولوقا تا فادور اخرت ده دونه ده
کویا دور میسلی اشغذ لار خیر هم لاریم
دور که کافر قیلور و غنیمت ایشور

ایشلا روین برهین قلیه بسللی نوره
لازم لایق فعا الطوار بر که نیایه
هم بوعلی اواخرتد ابرکت و خوب لوق
و معمور لایق تیاد و رخدا و رسول
اول کاسیب دین خوشنود و بولغا
الکرپور لایر کیم اشفندیق کیمدی
تالدهی جواب ایغیل کیم بهشت دین
درخت توبه دین خدی نفا نیش فرما
حضرت ابراه علیه السلام او جوان بهشت آیب
جیقاریب بر دوزلار الکرپور سه

لا کیم

لا کیم الکرپور سه اشفندیکیم نه فر شید
او توبه و لار جوا بل اغیل کیم او نه به فر شید
او توبه و ر اول حضرت عبدالمقیم ایکنی
او سینه عبد الرحمن او جوخی او سینه عبدالمقیم
تور توخی او سینه عبد الواحید بشنخی بابای
رومی التبی نظلم الدین بتیخی عبد البجاری
سکنر نیخی عبد بللیل تاشکندی تور توخی
جلال الدین اندچانه اونونجی محمود بلنجی او نه برینی
او سینه لاجلی او نه بلنجی ابراه خاتمه او نه او جوخی
خزیز خراپانه او نه تور توخی عشق اقد تبریزی

اذا اتى محمد المصطفى اذ نزلت عليه السلام
ثم قندى اوله پس لر بنی او پسته نصر الدین
شامی و سب دور لار او شبون دور
بولغان پر لار رساله پر عمل قیلید دور
هر او پستاد اشفد لار رساله قیلان
سپه عمل قیلاید لار رساله دانه
مذکور بولغان شریعت طریقت
حقیقت معرفت پهلای فرض
واجب پست مستح لار نه پهلای
ادب ارکان لار نه پهلای اشفد پیلان

قیامت

بالفعل علی العظم وی ک کراک الکر سور سپه
ولار کم کور و خ نه سپه کور اوده قیلید ایتنه
او تو ماق کراک جواب الیفیل کم یا سپه
یا قده سپه دیما ک کراک الکر سور سپه
لا کور و خ نه دم بر و ده قیلید
ایتنه مذاد تو ماق کراک جواب
الیفیل کم یا قده یا ایتنه وی ملک سب
یا اده خبر ل بول ماق کراک الکر سور سپه
لا کور و خ نه قرا نغز یا غنی قویارده ایتنه
او تو ماق کراک جواب الیفیل دور و اده
ماق کراک الکر سور سپه لار کیم

آیت یا افریقا کر کر جواب ایفیل
اللہ اکبر اللہ اکبر لا الہ الا اللہ واللہ
اکبر اللہ اکبر واللہ اکبر ویب دعا
تلقا کر کر اکبر سورہ لاریم
او تکان پیرا او بہت دیدار او شیو
طریق برہ اشفند لیک، قلب او تو پیر
لا ہر او بہت دیکیم بو علم برہ اشفند
یک قلبیہ لار و دنیا و آخرت اول
او بہت نیک

او بہت نیک یوزی اون تورت کو نلو
تالون آیو لیک بولفای اشفا اللہ اکبر
سورہ لاریم بہنر وہ پنچ نمبر
فرض بارہ اور جواب ایفیل کم بیش
نمبر ہر فرض بارہ اور سوال علم اور
کا نما لیک ایک پنچ اشفند لیک نہر
اور کا نما لیک او جو پنچ بیش نماز او
تھا لیک تدریجی غیر سخاوت

یکدیگر با غایت بشنخ تو کلانی خدای
تعالی دین پهلای کلیدی اگر سرور است
لا ریکم اشغذ لیکند پنجه نمور است و خوب
بارور جواب ایفل کم بته نمور است
و اجب با بارور اول طهارت
بر لبه بو اعانیت ایلیج است لوی
بو اعانق او پنجه نیت تا تو ز ما
کلید تو تو پنجه ذکر نشا بر لبه

بو اعانق

بشنخ کولته کارینه اریز ساق غلیق
التبج زرقین و خوب تها و دینه تها
ما که تبج سر ازینه انشا مید بقدر
جمال آب آتش قلب پر او است و با
و عقید و عا تمبر قلب آلدور و اعانق
اگر سرور است لا ریکم اشغذ لیکند پنجه
نمور است بارور جواب ایفل کم
تو نور نمور است در اول خدای
تھا و دینه نمور است عطا قلب در انشا

قناعت قیلقا قایلینج صرام شبہ
دین پرینز قلیقا او پورینج غوغا
غوی بو املاق تدر تینج اسباب لاریغ
پایزہ سابقلا ماویشنج متاکرد
نیکاری نے اور کاتما کلید آلتینج
نخریدارینز حسیال قلیدور مایا ور
مجاہدینز سے ہر مالک تینج شاکر
نیکاری نے ایمان اور کاتما پند
نصحت

